

EU:s toppmöte 21–22 mars

Vad händer med Brexit?

Man kan göra kvalificerade gissningar, men med tanke på utträdesprocessens förlopp hittills, riskerar alla spekulationer att slå fel. Bara för ett halvår sedan hade jag aldrig trott att britterna skulle kunna krascha ur EU. De facto har dock sannolikheten för en hård Brexit ökat senaste tiden. Oavsett var man står i denna fråga, kan vi lugnt konstatera att såväl Storbritannien som EU skulle lida avsevärd skada om så blir fallet. Övriga medlemsstater (EU27) är öppna för många olika lösningar, men måste få ett besked från britterna om vad det är de vill. Toppmötet i förra veckan skiljde sig på en punkt från tidigare toppmöten – ingen från EU27 talade längre om möjligheten att britterna skulle kunna stanna kvar i unionen. Alla är helt enkelt hjärtligt trötta på den destruktiva processen som aldrig tycks ta slut. En process som tar betydande kraft från andra frågor! EU är delvis riggat för krishantering, men det är klart att man hellre hade velat diskutera hur vi ska nå klimatmålen eller vår relation till Kina.

”Den europeiska centralbankschefen, Mario Draghi, är inte så pessimistisk som andra om den europeiska ekonomin framöver – om inte Brexit eller Trump ställer till det.”
(En svensk röst från EU-toppmötet)

Kinesiska framstötter oroar

Ett toppmöte mellan Kina och EU planeras förresten 2019. Den utlösande faktorn är dels hur vi ska betrakta konkurrensförhållanden och säkerhetsaspekter kring det kinesiska telekombolaget Huawei. Bolagets starka koppling till den kinesiska statsapparaten är väl känd, vilket i sin tur knyts till offensiva uppköp av strategiska europeiska bolag de sista åren. I grunden ligger en rädsla hos EU:s medlemsstater för andra kinesiska syften än de kommersiella. Från svenska regeringens sida ser man dock en fara med diskussionen, då den lätt leder till protektionistiska ryggmärgsreflexer från medlemsstater med stora egna marknader, läs Tyskland och Frankrike. Som en splittrande underton i förväntade samtal ligger även det så kallade 16+1-initiativet som är ett samarbete mellan Kina och 11 EU-medlemsstater (huvudsakligen östra Europa) och fem länder från Balkan. Även om kritik mot initiativet finns, ska man hålla i minnet att Kina är den enda aktören som under vissa perioder varit villig att investera i några av länderna i samarbetet.

Sveriges bästa vän

I EU-förhandlingar har Sverige länge kunnat liera sig med Tyskland i många frågor. Men med minskat stöd för Merkel i Tysklands inrikespolitik under 2018 och en ännu inte helt tydlig EU-linje från den nya CDU-ordförande Annegret Kramp-Karrenbauer, har Sverige dock inte kunnat stödja sig på tyskarna på samma sätt som tidigare. Tyskland har dessutom inte längre en lika tydlig profil i kampen för ett fossilfritt samhälle. I denna fråga har Sverige istället funnit en allierad i Frankrike. Sverige och vår industri pekar på att vi behöver höga klimatkrav för att kunna behålla produktionen i Europa, medan andra menar att Europa behöver låga klimatkrav för att kunna konkurrera globalt.

Tyskland kan dock komma att få ett större inflytande i EU igen, då flera av kandidaterna till toppositioner i EU-institutionerna framöver är tyskar. En del svenska företrädare tror att detta kan vara en fördel för Sverige om någon av dem blir tysk, då den svensk-tyska samsynen fortfarande är betydande. Om inte annat kan det vara en fördel för Tyskland som har ordförandeskapet i rådet

(medlemsstaternas EU-institution) under det sista skälvande halvåret av förhandlingar innan EU:s nya långtidsbudget ska börja gälla 2021 – för det gör den väl?

I sommar tar Finland över EU:s ordförandeklubba, något som Sverige välkomnar. Många medlemsstater har varit irriterade på att de senaste två ordförandeskapen, Österrike och Rumänien, i för hög grad drivit sina egna länders agendor. Ändå är det inte finnarna som lär vara Sveriges bästa vän i EU-arbetet. Enligt utsago är det Nederländerna som Sverige för tillfället har störst samsyn med i flest EU-frågor. Det var alltså knappast en slump att vår svenske statsminister Stefan Löfven åkte till EU-toppmötet via Amsterdam för ett möte med deras statsminister Mark Rutte. Apropå Nederländerna, vilken av dessa flaggor är Nederländernas och vilka länder tillhör de andra? (Rätt svar på slutet).

2019 – året då vi förändrar EU?

Den ädla konsten att göra rätt saker

Den 26 maj röstar Sverige till EU-parlamentet, EU-institutionen som representerar medborgaren. I Sverige tycks debatten ha gått från ja eller nej till EU, till att EU ska arbeta med rätt saker. Problemet är väl bara att det råder delade meningar om vad "rätt saker" är. Att EU inte ska lägga sig i hör man ofta, samtidigt som man då bortser från att effektivt arbete på ett område ofta medför fördjupat samarbete och regler för hur samarbetet ska gå till. En effektiv inre marknad kräver till exempel minimala hinder för varor och arbetskraft. Vid någon tidpunkt kommer man således behöva diskutera lagstiftning som harmoniserar och förenklar, frågan är bara var gränsen för oacceptabel överstatlighet går. Här stannar ofta debatten inför EU-parlamentsvalet och få tycks avkräva mer än svepande generaliseringar. Inför det svenska riksdagsvalet hösten 2018 tog Lundaforskaren Maria Strömvik och kollegor fram 52 lagstiftningsinitiativ som skulle hanteras i EU-parlamentet efter det svenska valet och som berörde frågor som vi i högsta grad diskuterade i vårt svenska val; vård och omsorg, energi, miljö, etc. Svenska positioner till EU-lagstiftningen stod dock i princip inte att [finna i vare sig partiprogram eller partihemsida](#). Hur ser det ut inför vårens EU-parlamentsval, får vi väljare veta vad våra kandidater tycker om frågorna som hanteras i EU-parlamentet under resten av 2019?

Arbetar din EU-parlamentsledamot med dina frågor?

Trots att EU-parlamentet i hög grad hanterar konkreta sakfrågor, upplever många att EU-parlamentets arbete ofta beskrivs i termer av "utrikespolitik", lite som att arbeta för FN. Nyligen gjorde Brysselkontoret en enkel undersökning av vilka utskott i EU-parlamentet som hanterar frågor som vi bedömer har tydlig relevans för våra ägare, regioner och lärosäten, till exempel transport, turism, miljö, folkhälsa, livsmedel, forskning och innovation. 35% av de svenska parlamentsledamöterna sitter för närvarande i dessa utskott. Utskott som vi sorterade bort var till exempel de som arbetar med terrorism, säkerhet och försvar, ekonomi och valutafrågor, utrikesfrågor. Det är förvisso osäkert vilka slutsatser som kan dras av detta, men det är ändå tänkvärt. Det vore i alla fall intressant att veta i vilka utskott som våra svenska kandidater helst skulle vilja sitta i om de kommer in och om de själv får välja. Vilket utskott man hamnar i är en del av en förhandling mellan partigrupperna i parlamentet som ledamoten inte kan styra över, dock påverka. Önskar din kandidat arbeta i ett utskott som är viktigt för dig och din region?

EU-parlamentets makt

En annan fråga som vore intressant att få svar på, är hur våra kandidater ser på hur den nya EU-kommissionen utses till hösten. Fram till nu och har parlamentets makt ökat steg för steg på bekostnad

av medlemsstaternas. Dels genom fördrag som ger EU-parlamentet medbestämmande i de flesta frågor som EU beslutar om, men även genom att parlamentet tagit sig makt. Idag godkänner man till exempel EU-kommissionens medlemmar i utfrågningar och i förra EU-parlamentsvalet lyckades man få igenom principen att valets segrande partigrupp skulle få utse EU-kommissionens ordförande. Nu hade medlemsstaterna i och för sig ett finger med i partigruppernas val, men makten hade med detta förskjutits. Många menar nu att medlemsstaternas makt sedan några år återigen ökar, delvis på grund av att antalet lagförslag som läggs fram till EU-parlamentet att besluta om har minskat med mer än 70% det sista året. Med nya politiska vindar i Europa, finns det ändå farhågor hos medlemsstaterna om att för stor makt ges till EU-parlamentet. Man menar att EU-valet i maj kan komma skapa en politisk gruppering med tillräcklig kraft att ändra EU:s inriktning på ett sätt som skiljer sig åt från majoritetens vilja i våra nationella parlament. Medlemsstaterna lär dock vilja ha ett finger med i spelet även i framtiden. Redan dagen efter EU-parlamentsvalet träffas ledarna för EU:s medlemsstater för att diskutera sina preferenser utifrån valresultatet. Berthold Brecht föreslog på sin tid satiriskt att regeringen skulle upplösa folket och välja ett alternativ. Diskussionen om vad som är farlig populism och vad som är demokratisk folkvilja har bara inletts och din röst 26/5 blir avgörande!

EU skiftar fokus på EU-medel, vi påverkas

För att kunna upprätthålla vårt europeiska välstånd, ser EU ett stort behov av att höja innovationsgraden i samhället. Därför betonar EU-kommissionen innovationsutveckling betydligt mer än tidigare. Vi märker det till exempel när EU-medel i allt större utsträckning knyts till innovation. För effektiv användning av EU-medlen ökar kraven på att Europas regioner arbetar med att välja ut styrkeområden och fokusera sina insatser i samarbeten som korsar organisatoriska, geografiska och tematiska gränser.

Trenden är tydlig och Småland-Blekinge-Halland som alla andra regioner kommer behöva se över sina innovationsstrukturer på hemmaplan. Regioner, lärosäten, kluster, science parks, näringsliv, ALMI, med flera bedöms i ökande grad behöva samarbeta med varandra. God samverkanstruktur bedöms som nödvändigt för att våra läns aktörer ska kunna öka absorptionsförmågan och därmed kunna ta del av både nationella medel, EU-medel och privat kapital i samma utsträckning som tidigare.

Europeiskt tematiskt samarbete handlar inte längre om att bygga kapacitet på hemmaplan, utan fokus har flyttats till att kunna skala upp regionala styrkor i testbäddar och piloter. Regionala styrkeområden förväntas vara identifierade för att genom strategiskt kontaktskapande hitta europeiska regioner och aktörer som kan komplettera den egna regionens utveckling och innovationskapacitet. De europeiska regionala samarbetena förväntas driva fram ökad spetskunskap i samhället som i sin tur gör att vi står bättre rustade mot global konkurrens.

Utvecklingen betyder sannolikt att ett större innovationsansvar läggs på regioner som en del av det regionala utvecklingsansvaret. Detta kräver vägledning från vår nationella nivå om vilka mandat och resurser ges vi för att hantera utvecklingen. En nationell dialog har inletts, men stora frågor återstår att diskutera. Brysselkontoret har under våren tagit fram flera beskrivningar om hur vi påverkas och vad vi kan göra. Hör av dig om du också vill ta del av dem! Brysselkontoret bedömer att EU-initiativ på denna fråga kommer få ökande betydelse och vi fortsätter därför vår noggranna bevakning!

/Sven Kastö

(Rätt svar på flaggfrågan: Nederländerna, Ryssland, Luxemburg samt Frankrike)